

MOSS KOMMUNE
Postboks 175
1501 MOSS

Dato: 23.04.2021
Saksref: 202103159-2
Deres ref.:
Side: 1 / 1

Vår saksbehandler: Nina Michalowska
Telefon:
Mobil: +47 45632022
E-post: Nina.Michalowska@banenor.no

Moss Kommune - Bane NORs uttalelse til strategisk næringsplan for Mossregionen 2021-2024

Vi viser til oversendelse datert 23. mars 2021.

Bane NOR som jernbanemyndighet har følgende merknader til planforslaget

I forslag til strategisk næringsplan nevnes jernbaneutbygging som en viktig styrke i regionen. I kapittel 4.3 som handler om planlagte vekstområder, defineres området «Logistikk». Ett av målene for dette vekstområdet er å etablere avlastningsterminal for Alnabru i Vestby med jernbanetilnknytning til Moss Havn.

I forbindelse med høring av KVVU for godsterminalstruktur i Oslofjordområdet i regi av Jernbanedirektoratet, støttet Bane NOR anbefalingen om at det ikke etableres en avlastningsterminal på nåværende tidspunkt. Videre støttet vi konklusjonen om at dersom avlastningsterminal blir aktuell på et senere tidspunkt, anses Hauerseier som det mest aktuelle stedet. Forslag til avlastningsterminal i Vestby ble silt bort av ulike årsaker i KVVU-rapporten.

Bane NOR ønsker derfor å bemerke at et strategisk arbeid for å etablere en avlastningsterminal for Alnabru i Vestby ikke er i tråd med anbefalingene i KVVU for godsterminalstruktur i Oslofjordområdet. Vi understreker at etablering av en fremtidig avlastningsterminal krever et tilstrekkelig markedsgrunnlag og kostnadseffektive løsninger.

Med vennlig hilsen

Ragnhild Lien
sjef Planforvaltning
Bane, Drift og Teknologi

Nina Michalowska
arealplanlegger

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur

Mottakere:

MOSS KOMMUNE

Kopi:

JERNBANEDIREKTORATET

Til	Vår saksbehandler	Vår dato	Vår referanse
Regionrådet for Mosseregionen	Erling Kristian Skinderhaug	10.05.2021	2021/1818-2/310
		Tidligere dato	Tidligere referanse

Høring av strategisk næringsplan for Mosseregionen

Vi viser til mottatt materiale. Forsvarsbygg uttaler seg med den hensikt å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser. I denne sammenhengen berører forslaget til strategisk næringsplan Forsvarets interesser på Rygge.

I forslaget til næringsplan trekkes flyplassrelatert virksomhet frem som et vekstområde.

Når det gjelder næringsområdene i nord-vest er det identifisert en utfordring med utnyttelse av arealene som følge av støy fra flyvirksomheten på Rygge. Vi forutsetter at dette er hensyn som vektlegges ved videre utvikling av arealene.

I planforslaget er ønsket utvikling at det som følge av Forsvarets tilstedeværelse skal benyttes som mulighet for utvikling av nye flyplassrelaterte næringer. Det kan i enkelte tilfeller være forenlig med ulike type virksomhet som har Forsvaret som kunde eller samarbeidspartner, men vi forutsetter også at denne typen virksomheter blir etablert som en del av et samarbeid med Forsvaret og i tråd med de behov Forsvaret har. Dette gjelder både aktuelle tomter og type virksomhet da det vil være mange hensyn som må tas ved etablering i nærheten av Rygge flystasjon.

Bjørn Bergesen
Leder arealplan
Eiendomsforvaltning

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Kopi til:
Forsvarsstaben   Postboks 800, Postmottak   2617   LILLEHAMMER

Hørings svar strategisk næringsplan Mosseregionen

Jeg jobber som internasjonal rådgiver i Viken Fylkeskommune. Jeg svarer imidlertid personlig som innbygger. Dette viser ikke meningene til Viken Fylkeskommune.

Den strategiske næringsplanen viser etter min mening en god retning. Spesielt viktig er beliggenhet ved E6, Oslofjorden og jernbanen. Denne styrken gjør at Mosseregionen har et svært godt utgangspunkt til å være et logistisk knutepunkt for Osloregionen.

Videre er det et bra poeng å fokusere på den tekniske aktiviteten rundt Rygge flystasjon. Det er et vindu på noen år nå som vil tiltrekke aktører rundt flytting av aktiviteter og ikke minst finnes det store muligheter innen F35-flyene. Jeg synes det er bra at rapporten trekker frem tilrettelegging av arealer til dette.

Det kunne nok vært en fordel å starte med status, muligheter og utfordringer. Da vil man kunne forstå viktigheten av rammebetingelsene. For eksempel fokuseres det på de 4 næringsområdene under "næringsarealer og infrastruktur". Betydningen av dette er det vanskelig å forstå før man leser senere i planen om viktigheten av logistikk og industri. Store næringsområder utenfor sentrum er jo ikke så kritisk hvis det er små high-tech selskaper som er viktig for regionen.

Denne planen skal være et redskap for kommunene til å gi gode rammevilkår. Det er imidlertid to ting som vil gjøre dette redskapet vesentlig bedre. For det første mener jeg analysen og samtalene som er gjort må være langt dypere og for det andre savner jeg en visjon og mål for de fokusområdene som er tatt frem. Dette er forklart bedre under.

Dypere analyser

Telemarksforskning gir et overblikk av bransjestrukturen i Mosseregionen, men det er nettopp bare et overblikk. Jeg mener NACE-kodene som blir brukt ikke går dypt nok til å få innsikt i hvor mulighetene ligger og hvor rammevilkår kan endres slik at næringslivet kan blomstre.

Et smalt eksempel er kodene 62.010 og 62.020 som er "programmering og konsulentvirksomhet knyttet til informasjonsteknologi". Et søk på aksjeselskap over 2 ansatte gir listen på høyre side. Braathe Gruppen er registrert under flere NACE-koder, men jeg antar at minst to ansatte jobber under 62.020.

Poenget er at selv med samme NACE-kode, tilhører disse selskapene forskjellige bransjer. Selskapene har sannsynligvis ulike behov og trenger derfor ulik stimulans. Det er for eksempel stor forskjell Skooler som har utviklet et produkt innen EdTech og PC-hjelp som er lokal produkt- og tjenestetilbyder innen IT-hardware.

For å kunne bruke næringsplanen som et redskap, må det føres en dialog med disse selskapene for å finne faktorer som skaper et trygt miljø. Det vil si et miljø hvor risikoen for å mislykkes er lav, samtidig som vekstvilkårene er gode. Eksempler på slike faktorer er tilgang på kapital,

Navn
BRAATHE GRUPPEN AS
SKOOLER AS
WE MADE AS
MYPRODUCTION AS
KREATIF AS
PC-HJELP AS
FIXXLI AS
ISPAS AS
CTGLOBAL AS
IT DEVELOPMENT AS
LABELCRAFT AS
LEADJABBER AS
IFLOW AS
WITTARIO AS
ADVENIO AS
BORCHBIO AS
CROWD PROFESSIONAL TEC
DEVTEC NORWAY AS
PROSESSHUSET AS
PROTECH NORGE AS
FERD MEDIA AS

fagkompetanse, forskningsentre, gode samarbeidsmuligheter, hjemmemarked, eksportmarked, underleverandører og næringsarealer.

Etter dialogen med selskapene vil man kunne finne fellesnevnerne og vurdere klynger. Det er imidlertid ikke sikkert fellesnevnerne er å finne under samme dimensjon. Skooler og Wittario som jobber innen EdTech har for eksempel et marked innen skolesektoren, mens ISPAS som lager sensorer innen oljelekkasjer har et marked innen oljesektoren. Det kan være vanskelig å se at man kan lage felles rammevilkår rundt marked. Det kan imidlertid være mulig å finne fellesnevnerne innen tilgang på kapital og fagkompetanse, uten at jeg kjenner til dette i dybden. Innenfor området IT og kommunikasjon kan kanskje etablerte bransjebegreper brukes slik som EdTech, FinTech, HealthTech eller IT-infrastruktur, men jeg tror det kan være en fordel å la felles faktorer være styrende.

Region Värmland med Karlstad kommune som hovedsete har gjort en dypere analyse og dialog som viser hva jeg mener. Les mer om dette på følgende nettsider:

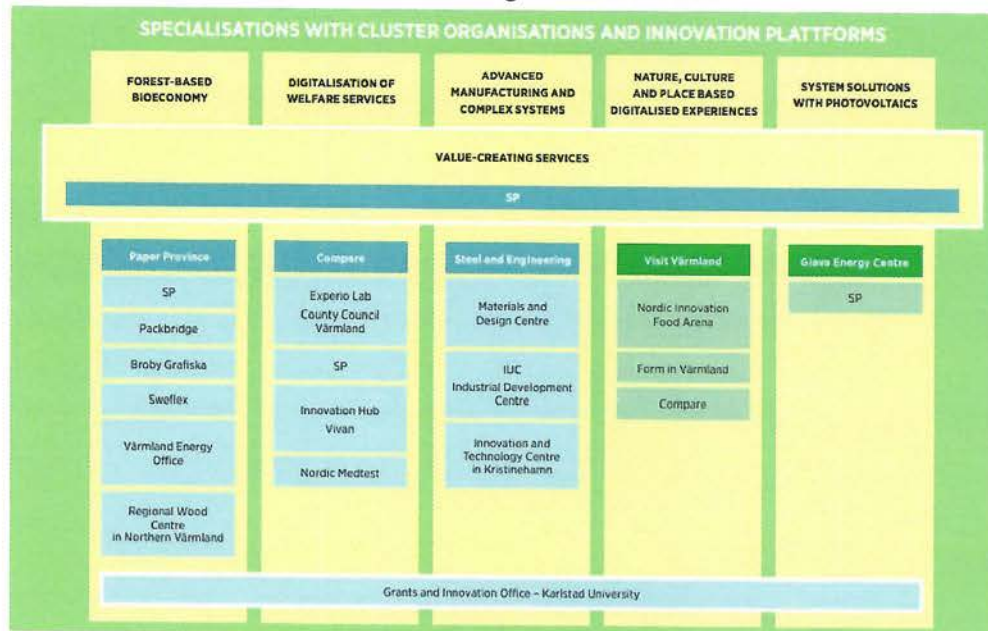
<https://www.regionvarmland.se/utveckling-tillvaxt/naringsliv-forskning/forskning-och-innovation/>

<https://www.kau.se/samverkan/forsknings-och-innovationssamverkan/forskningsamverkan/akademien-smart-specialisering>

De bruker en modell som sannsynligvis er lik næringsplanen til Mosseregionen.

Resultatet går imidlertid et steg dypere. Der næringsplanen til Mosseregionen har brede fokusområder som omfavner svært mange selskaper, har Region Värmland spesifisert fem svært konkrete fokusområder slik som figuren under viser.

Se for eksempel på “digitalisering av velferdstjenester”. Dette er ingen bransje som finnes i NACE-kodene. Ved å ha et så snevert fokusområde vil det kanskje være mulig å bygge ledende selskaper. Dette er et veldig snevert område lokalt sett, men globalt er det milliardindustri. Jeg er helt sikker på at svært mange “programmeringsselskaper” i Karlstad faller utenfor, men på sikt kan det være at disse selskapene også bytter fokus og får være med på veksten.

Regjeringen har laget en veiledning for hvordan man kan gjennomføre en prosess som Region Värmland har gjort. De bruker også Region Värmland som et eksempel på hvordan det kan gjøres. Veiledningen finnes her:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/9cff31a9a15c457c9366c63c5aa65f42/veileder-smart-spesialisering-endelig.pdf>

I veiledningen stilles det mange gode eksempler på spørsmål som det ligger stor verdi å svare på. For eksempel:

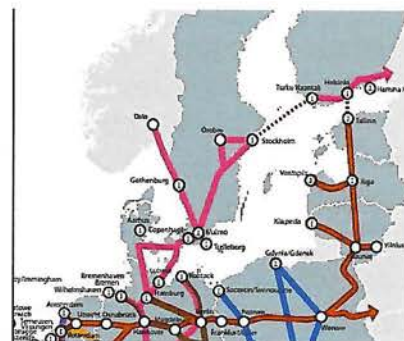
- Hvilke sterke og konkurransedyktige næringer, klynger og nettverk finnes i regionen i dag?
- Hvor har de største bedriftene sine hovedkontor og eventuelle kilder til teknologi og forskning?
- Kan man se tegn til utvikling av nye nisjer og næringsområder i regionen?

Visjon og mål

Køge kommune i Danmark ligger 40 km syd for København. Kommunen hadde i hovedsak industri innen treforedling, men denne industrien måtte gi tapt for konkurransen. Køge opplevde da en stor nedgang i næringslivet. De satte opp en visjon om å være det store logistiske knutepunktet for København og Malmø. Jernbanen og E20 går gjennom kommunen og knytter Europa til Skandinavia. I tillegg har de kystlinje som muliggjør sjøtransport. 10 år etter de lagde visjonen er det skapt 8000 nye arbeidsplasser og de neste 10 årene ser de for seg 5000 arbeidsplasser til. Spesielt viktig blir knutepunktet når Fehmarnbelt mellom Rødby og Puttgarden åpner i 2028.

En visjon vil kunne konkretisere fokusområdene og hjelpe til med å vise hvordan rammevilkårene skal endres. Forhåpentligvis vil det også skape mer konsensus blant politikere.

Jeg mener Køge kommune kan være en god referanse for å bygge en god visjon innen logistikk for Mosseregionen. De ligger geografisk til København på samme måte som Mosseregionen ligger til Oslo. I denne visjonen hadde de konkrete planer for havnen, transport mellom havn, jernbane og vei, areal for store lagerbygninger, samt fasiliteter for lastebiler etc. Mosseregionen kan også trekke inn planer for tilknytning av Norge mot Europa gjennom TEN-T. Siv Jacobsen som er politiker i Moss, sitter i nettverket som jobber med transport i korridoren Oslo-Hamburg (STRING). Det kan være tenkelig at Mosseregionen kunne være en HUB

i TEN-T (se bilde). Merk at også Örebro er merket av på kartet. Örebro kan også være en god referanse. Det er fortsatt mulig å ta HUB-posisjonen for Osloregionen. En slik visjon vil kanskje Siv Jacobsen kunne ta med seg til dette nettverket.

I næringsplanen er det beskrevet en visjon om at Mosseregionen er et attraktivt opplevelsestilbud basert på vann, historie, kultur og lokal mat. Dette synes jeg er en god retning, men det er imidlertid lite konkret. Det blir derfor vanskelig å legge til rette for gode rammevilkår.

Det er mulig å se for seg et selskap som starter med kanoutleie i Nesparken. Det er ønskelig at dette skal bli en trygg arbeidsplass som kan skape vekst. Hvem tør å avslutte eksisterende jobb og kjøpe inn 40 kanoer for å starte en slik næring i dag? Hva kan kommunene gjøre for at dette selskapet kan overleve?

Et selskap med kanoutleie i Nesparken har vesentlig større sjanse for å lykkes hvis det er en del av en helhet. For å få til denne helheten, må det lages en konkret visjon som følges opp med konkrete mål, tilskuddsmidler og en akse som tar ansvar for fremdriften. En visjon må være forankret og er et resultat av dialog, men som eksempel kan man tenke seg en visjon for attraksjon for helgebesevende rundt Vansjø som følger:

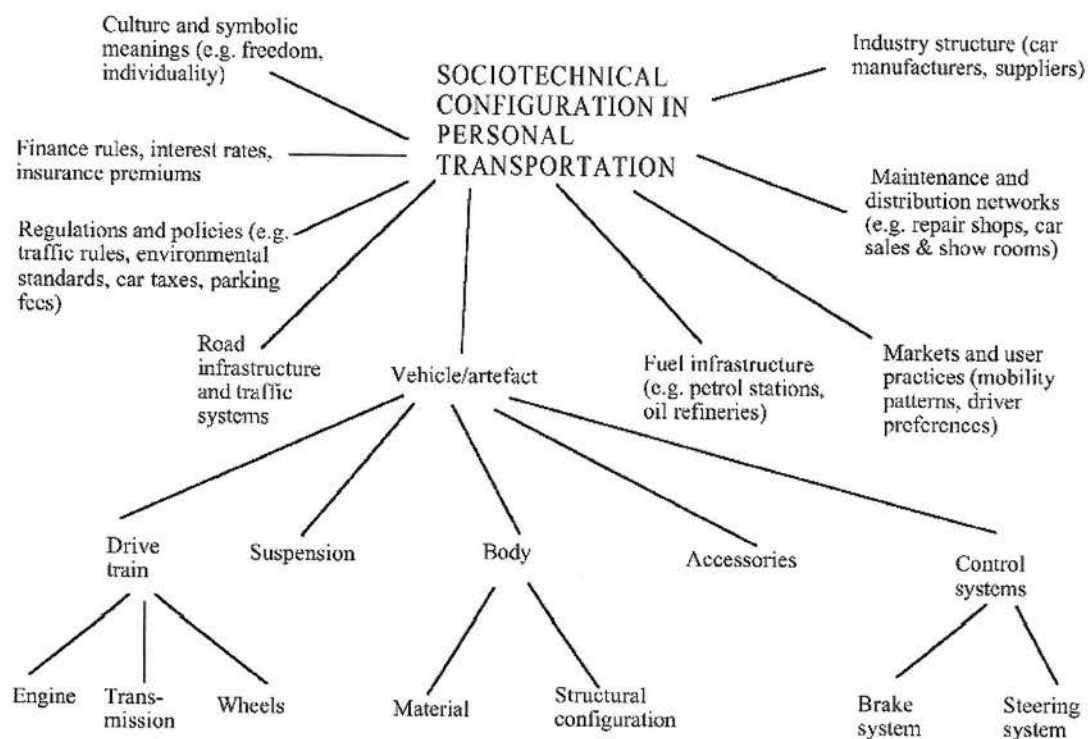
- Mikrohytter, hytter, lagstelt og gapahuker rundt omkring i Vansjø
- Små serveringssteder på Rundhuset, Elverhøy, Dillingøy og andre steder i Vansjø. Sjekk Telemarkskanalen hvordan de har laget små serveringssteder på utvalgte steder.
- Stemningsfulle bobilplasser flere steder rundt Vansjø med stor plass innerst ved Myra.
- Avmerkede brygger i hele Vansjø som kan brukes av "fellesskapet"
- Ferge med servering som går fra Mossefossen til Råde
- Kart over stier rundt Vansjø - både for vandring og sykkel
- Gjøre det mulig å gå på sti rundt hele Vansjø med ulike avbrekk som gjør turen kortere. For eksempel kan man tenke seg ferge mellom Dillingøy og Elverhøy eller nedfellbar bro over Nåløyet og tauferge ved Kjernes
- Utleie av kajakk, paddleboard og kano ved Råde, Nesparken og Vaskeberget
- Guidede turer i Vansjø på spesielle datoer. Her kan man lære av Grenseguidene på <https://www.visitoestfold.com/no/grenseguidene/>
- Solcellebelyst stemningslys langs mosseelva og gjennom Sunda
- AR-løsning for utvalgte steder som viser historiske steder i Vansjø
- Årlig Vansjø-festival
- Felles markedsføring av Vansjø som aktivitetssted for hele familien

Hvis det legges til rette for at en slik visjon blir realisert, kan man fort se at oppstart av kanoutleie vil ha liten risiko. Tilsvarende visjon kan lages for kystlinja fra Son til Saltnes. For eksempel kan de guidede turene fra Strømstad og rundt Kosterøyene være en inspirasjon.

Et godt eksempel på en visjon som har skapt forandring er "Den Gyldne Omvei". Inderøy Kommune har tatt for seg turistene som følger E6 fra Trondheim og nordover. De vil at turistene skal ta omveien om Inderøy. Dette har de lagt inn i mottoet for visjonen: "Den Gyldne Omvei tar 8 minutter mer.... eller en dag, ei uke, en hel sommer, et helt liv...". Les mer om den Gyldne Gyldne Omvei <http://www.dgo.no>.

Veien videre

Når visjon og plan er på plass, vil det være fornuftig å sette opp en sosiotechnisk konfigurasjon rundt hvert fokusområde. Dette vil kunne avdekke de faktorer kommune kan påvirke for å skape gode rammevilkår for næringslivet. Figuren under viser et eksempel på hvordan en sosiotechnisk konfigurasjon for persontransport kan være. Denne er hentet fra Frank W. Geels artikkel fra 2002 "Technological transitions as evolutionary reconfiguration processes: a multi-level perspective and a case-study".

Merknader

Det finnes lite med informasjon om visjonen til Kjøge Kommune på internett. Det beste vil nok være å ta kontakt med dem for en presentasjon. Kommunen er også et besøk verdig. Det burde være mulig å kjøre ned på 6-7 timer. Jeg har kontaktpersoner hvis det er ønskelig.

Region Värmland er en region Østfold fylkeskommune har hatt mye kontakt med. Presentasjoner av deres planer kan jeg ordne med.

Jeg har også kontaktpersoner innen den gyldne omvei hvis det er interesse for presentasjon av dette.

Frode Frisvoll
97 78 90 87
frode.frisvoll@abadon.no

GULDKORN

Smak på Østfold

Høringsinnspill til strategisk næringsplan for
Mossedistriktet
Moss Næringsutvikling

10.05.2021

Høringsinnspill fra Guldkorn – smak på Østfold

Guldkorn er et samarbeidsforum for hele kjeden innen mat og drikke i Østfold. Guldkorn lager de gode møteplassene for kunnskap, nettverk og nyskaping på tvers av alle fag – og produktområder. Samarbeidsforumet skal bidra til økt verdiskaping gjennom omdømme, synlig – og bevisstgjøring av mat – og drikkeprodukter i regionen. Guldkorn – smak på Østfold bistår i dag servering – og reiselivsbedrifter i ulike prosjekt og i samarbeid med Visit Østfold.

Vi har lest og gått gjennom Mossregionens næringsstrategi. Vi har merket oss at matproduksjon i liten grad er med i næringsplanen. Vi legger i midlertidig merke til at det skal satses på å utnytte *attraksjonsbygging som en del av opplevelsesnæring og landbruksbasert reiseliv (s. 2 under sammendrag).*

I år, februar og mai, 2021 har det kommet to nye strategier som begge betyr mye for utvikling og attraksjonsbygging av Norge som mat - og reiseleisdestinasjon.

1. Norges nye matstrategi – [Matnasjonen Norge](#)
2. Norges nye reiselivsstrategi – [Nasjonal reiselivsstrategi](#)

Begge strategiene spiller sammen. I Matnasjonen Norge står mat – og matproduksjonen sentralt, mens i reiselivsstrategien er reiselivet sentral. En viktig del er å utnytte Norges mange unike fortrinn innenfor mat – og matproduksjon med verdensledende kvalitet og ikke minst verdens beste dyrevelferd.

Eksempelvis står det i den nye reisestrategien på side 34 under avsnittet 4.5 Ressursene; kultur, natur og menneskene:

*Norge har en sterk posisjon som et naturbasert reisemål. At vi har vakker natur er godt kjent, og blir av mange tatt som en selvfølge. Samtidig har man klart å utvide assosiasjonene til hva en ferie i Norge kan bety. Norge har imidlertid fortsatt en posisjon **å fylle som et reisemål for å oppleve kunst og kultur, kulturarv, et godt lokalt kjøkken, byliv, komme tett på lokalbefolkningen og ikke minst få valuta for pengene.***

I underavsnittet i samme avsnitt som over, **Mat – og måltider**, står følgende:

*Mat og måltidsopplevelser Norsk mat og drikke har hatt en rivende utvikling de siste 10-15 årene, og vi har råvarer, kokker og kokkefaglige miljøer i verdensklasse. Gastronomi, måltidsopplevelser og lokal mat er viktige drivere i dagens reiseliv, men Norge har så langt ikke fått god nok uttelling på dette internasjonalt. **Det er behov for ytterligere innsats for å forløse potensialet og styrke Norges posisjon som en attraktiv destinasjon. Gastroturisme er en av de***

GULDKORN

Smak på Østfold

store trendene i moderne europeisk turisme, en mulighet som også omtales i den nye nasjonale strategien "Matnasjonen Norge".

Som bakgrunn for vårt høringsinnspill er at uten primærlandbruk i Mosseregionen blir det heller lite lokal mat og drikke. Landbruksbasert reiseliv er så mangt. Men for de fleste som driver opplevelsesbasert reiseliv på gårdene, starter for å få seg en tilleggsnæring på gården for å få seg ekstra inntekter. Andre, som Tveter gård med merkevaren [Den sorte havre](#) i Våler, har basert sin merkevare på vikingkorn de dyrker selv eller lisensbønder. Den sorte havre har silo og lager, produksjonslokaler, selger produktene lokal, nasjonalt og internasjonalt. De har også kafe med utvalg av egne varer pluss produkter fra mange andre i nettverket vårt. De arrangerer ulike arrangement som kunstutstilling og er blitt et hjerte for lokalbefolkningen i Våler og omegn. Produktene til Den sorte havre har også fått matmerket [Spesialitet](#) for unik smak.

For mange blir lokal mat og drikke laget av produkter bonden ikke får levert andre steder. I stedet for å kast råvarene utvikles nye produkter alene eller i samarbeid med flere av medlemmene i Guldkorn. Vi kan si at samarbeid hindrer matsvinn og øker matmangfoldet i regionen. Stort sett leveres primærproduksjon til industri, mottak, pakkeri eller lager til næringsmiddelindustri eller grossistlager som Gartnerhallen eller BAMA. For at Mosseregionen skal få tilgang på lokal mat viser vi til reiselivsstrategien som sier at:

det er behov for ytterligere innsats for å forløse potensial og styrke Norges posisjon som attraktiv destinasjon i og med at gastronomi er en av de store trendene i moderne europeisk turisme.

Kapitel 3. Status muligheter og utfordringer

På side 32, under avsnittet 4.4 Verdiskapende opplevelser, vil vi gjerne skal være en del av Mosseregionens næringsplan:

*Markedets økende forventning om kvalitet og verdi for pengene bidrar til at aktørene **må øke kundetilpasningen i leveranser og kommunikasjon ytterligere**, for slik å skape optimale kundeopplevelser. En slik omstilling åpner for nye typer av leveranser og økt verdiskaping der både natur, kultur, **mat og måltider**, arrangementer og attraktive steder inngår.*

I Mosseregionen er et kun Refsnes Gods og Støtvig Hotel som satser friskt på lokale råvarer og produkter i sine opplevelser og servering. For å oppnå større fokus på måltidsopplevelsen med produkter fra Mossedistriktet bør derfor første innsatsområde i mosseregionens næringsplan side 21, under innovasjon og kompetansepunktene «slik gjør vi» endres til:

Utnytt **lokal mat – og drikkeproduksjon** som en del av attraksjonen i opplevelsesnæringen og landbruksbasert reiseliv.

For å understreke viktigheten av landbruket og koblingen mellom strategiene Matnasjonen Norge og Nasjonal reiselivsstrategi viser vi til side 30 under kapittel 6.0 Satsinger og tiltak:

GULDKORN

Smak på Østfold

3. Nasjonalt konsept for mat- og måltidsopplevelser

Mål: Forløse potensialet for mat- og måltidsopplevelser, ved å bygge markedsinteresse, styrke tilbud og sikre leveranser.

Stadig flere vil oppleve smaken av stedet de besøker, og måltidsturisme er et voksende segment. Norge har både råvarer, produsenter og kokker i verdensklasse. Det er nå behov for et nasjonalt konsept som binder sammen markeder, spisesteder og leverandører, og kobler sjømat, landbruk, vilt/høsting og lokale spesialiteter. Konseptet bør bygge på funnene i det nordiske prosjektet "Nordic Food in Tourism", som anbefaler at våre mat- og måltidsopplevelser knyttes til vår naturnære livsstil. Merkeordningene "Beskyttede Betegnelser" og "Spesialitetsmerket" vil naturlig inngå i dette, noe som også er i tråd med regjeringens nye strategi "Matnasjonen Norge"^{xxxxv}.

For å styrke konseptet ytterligere bør det etableres en nasjonal "mat og drikke"-måned, der mat og livsstil settes i fokus over hele landet. Det kan skje gjennom en mobilisering av produsenter, spisesteder og fagmiljøer, og legges til en periode på året der mange aktører har behov for gjester.

I tillegg bør det lages et eget akseleratorprogram for gourmetspisesteder med ambisjon om å utvikle seg til den internasjonale toppklassen. Det er viktig med et mangfold av spisesteder i verdensklasse for å bygge opp en internasjonal måltidsturisme, rettet mot målgrupper som reiser hele året og gir høy verdiskapingseffekt for næringsaktørene.

Oppfølging: Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet i samarbeid med regionale matnettverk, Stiftelsen Norsk Mat, Sjømatrådet med flere.

Mange av medlemmene i Guldkorn har spesialitetsmerket. Enda flere har Nyt Norge. Men vi burde hatt flere. Å få flere spisesteder som satser på regionens kvalitetsråvarer og produkter er i Mosseregionen et stort uforløst potensial. Mosseregionen har to kjente mattradisjoner folk gjerne reiser hit for å spise og kose seg med, eller er nysgjerrige på. Albykringle på Galleri F 15 og pølse i vaffel. Det bør vi sammen gjøre noe med. Det burde vært en selvfølge å bruke lokale produkter i offentlig sammenheng, konferanser, arrangementer og ikke minst reiseliv.

Råde, Moss og Våler er alle medlemmer i matnettverket Guldkorn – smak på Østfold. Sammen bør høringen av næringsplanen i større grad ta opp i seg satsingen på lokal mat og drikke og utnytte de store mulighetene mat – og landbruksbasert reiseliv har. I strategien Matnasjonen Norge har den gjort en undersøkelse over hvordan det norske folk vurderer norsk mat og matproduksjon. Tabellen under er tatt ut fra side 12 og førstekapitel Visjonen for Matnasjonen Norge.

GULDKORN

Smak på Østfold

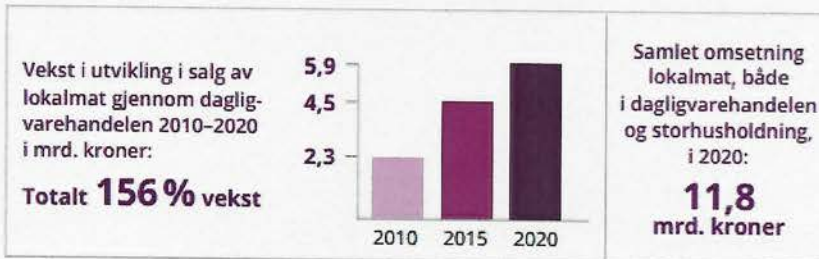
Boks 2.3

Norske forbrukere vil spise mer norsk, lokal og grønn mat

I en undersøkelse gjort av MediaCom Insight for Stiftelsen Norsk Mat høsten 2019, sier 70 prosent av befolkningen at de er opptatt av matens opprinnelse. 62 prosent sier de alltid velger norsk mat når det er mulig, hvilket er en oppgang fra 45 prosent i 2011.

I Norske Spisefakta 2018 fra Ipsos, svarer 58 prosent av befolkningen at det er meget eller ganske viktig at landbruksproduktene de spiser er norske. Dette er en økning fra 52 prosent i 2009. Totalomsetning av lokalmat og drikke for 2020 er beregnet til 11,8 mrd. kroner med henholdsvis 5,91 mrd. kroner i dagligvarehandelen og 5,85 mrd. kroner i storhusholdningsmarkedet.

Norske Spisefakta 2018 viser en sterk økning i andelen som er interessert i vegetarmat. Samme undersøkelse viser at interessen for helse riktig kosthold aldri har vært høyere. Hele 63 prosent av befolkningen sier det er meget eller ganske viktig.

Kilde: AC Nielsen og Stiftelsen Norsk Mat

I høringsutkastet på side 14 og i avsnittet HELSE i kapittel 3 Status, muligheter og utfordringer savner vi fokuset på at god mat er helse. Mossedistriktet har flere lokale storkjøkken som lager mat til våre eldre blant annet. Nøkkelordet her er samarbeid med det offentlige som kommunene er, skal kommunene gjøre det lettere å bruke og sette hjemmelaget lokal mat på menyen gjennom reformen «[Leve hele livet](#)» som blant annet Moss og Råde er en del av. Eksempel på dette finner vi på side 20 i strategien Matnasjonen Norge:

Adresse: Guldkorn SA, Lokalmatsenteret
Ryggeveien 123, 1570 Dilling
Org.nr: 912 164 403

Telefon: +47 995 91 916
Epost: smakpaostfold@guldkorn.no
Nettside: www.guldkorn.no

Facebook: Guldkorn Østfold SA
Instagram: @Guldkornostfold
Twitter: @guldkornsas

GULDKORN

Smak på Østfold

Side 20 i Matstrategien Norge

NÆRMERE OM TILTAKENE

En helhetlig nærings- og helsepolitikk som vektlegger bærekraft, god helse og trygg og sunn mat av høy kvalitet
Matnasjonen Norge skal bidra til å realisere 2030-agendaen og bærekraftsmålene. Med denne strategien ønsker regjeringen spesielt å synliggjøre sammenhengene mellom nærings- og helsepolitikken på matområdet. Eksisterende samarbeid om sunt kosthold, mattrygghet og matsvinn

er eksempler på hvordan det arbeides tverrsektorielt på nærings-, helse- og miljøområdet.

Det er videre et potensial for å styrke samarbeidet knyttet til produksjon og forbruk av norsk frukt og grønt. Det vises i den forbindelse til rapporten *Grøntsektoren mot 2035* fra rådgivende utvalg for innovasjon og vekst i grøntsektoren avgitt mars 2020.

Side 23 i Matstrategien Norge

Redusere matsvinn

Regjeringens satsing på bioøkonomi, herunder økt ressursutnyttelse og matsvinn, er eksempler på tiltak som skal bidra til grønn omstilling på matområdet. Fem departementer og tolv bransjeorganisasjoner inngikk i juni 2017 en historisk samarbeidsavtale om redusert matsvinn. Målet med avtalen er å halvere matsvinnet i Norge innen 2030, i tråd med FNs bærekraftsmål. Partene er enige om felles innsats og reduksjonsmål for matsvinn i hele verdikjeden, inkludert å legge til rette for, og bidra til, at forbrukerne kaster mindre mat. Alle virksomheter inviteres til å tilslutte seg avtalen via en tilslutningserklæring, og bidra til å nå målet gjennom tiltak i egen virksomhet og i samarbeid med andre. Myndighetene har forpliktet seg til blant annet å påvirke forbrukerne til å kaste mindre, og til å sammenstille utviklingen av matsvinn i Norge i 2020, 2025 og 2030. Myndighetene skal også inspirere virksomheter i offentlig sektor til å delta i arbeidet med å redusere matsvinnet.

Videreutvikle satsingen på matglede for eldre gjennom Gyline måltidsøyeblikk

Gyline måltidsøyeblikk har som formål å motivere til matglede og bedre matomsorg for eldre. I tillegg skal prosjektet sette god matomsorg på dagsorden i kommunene. I 2018 ble også pilotprosjektet *Matgledekorps i Innlandet* opprettet. Matgledekorps skal besøke institusjoner for å gi inspirasjon, veiledning og råd om hvordan de ansatte kan forbedre mattilbudet til eldre og øke måltidsgleden og trivselen blant beboerne.

I løpet av 2020 er det etablert Matgledekorps i Trøndelag, Innlandet, Vestfold og Telemark og i Rogaland. Målet er at hele landet skal få glede av erfaringene og arbeidsmetodikken som Matgledekorpsene utvikler. Nettsiden matgledekorpsset.no ble lansert i september 2020. Der vil informasjon om arbeidet til, og resultatene fra, Matgledekorpsene finnes, men også informasjon om gode mat- og måltidsseksempler, forskningsresultater og generelle tips og ideer til brukere, pårørende og ansatte i kommunal og privat helse- og velferdssektor. Det vil også bli utviklet egne e-læringskurs om mat og måltidsglede for eldre.

Legge frem en nasjonal strategi for godt kosthold og ernæring hos eldre

Som en del av *Leve hele livet*-reformen har regjeringen besluttet at det skal utarbeides en nasjonal strategi for godt kosthold og ernæring hos eldre på institusjon og i hjemmetjenesten, med forslag til konkrete, målrettede tiltak. Hovedmålet med strategien er å skape gode måltidsopplevelser og redusere feil- og underernæring. Strategien skal bidra til å understøtte og forsterke gjennomføringen av innsatsområdet. Ernæringsstrategien legges frem våren 2021.

Kapitel 4 – avsnitt 4.2 Fokusområder

Hensikten vår som matnettverk er å sette lys på alle de mulighetene til nyskaping, samarbeid, utvikling, innovasjon, samfunnsoppgaver og å få flere arbeidsplasser Mosseregionen kan utvikle gjennom å SE mulighetene og å TØRRE å ta utfordringene mat- og næringsmiddelindustrien kan gi regionen.

Derfor vil vi i kapitlet 4.2 og under Næringsaktiv kommune tilføre et punkt for å få med næringsutvikling i landbruket hvor både mat og landbruksbasert reiseliv blir ivaretatt:

- Vi vil samarbeide med mat – og næringsmiddelindustrien for å styrke og gi eksisterende og nye matprodusenter eller næringsmiddelindustrien muligheter til å vokse og å bidra med lokale produkter til kommunene og reiselivet for å bidra til økt verdiskaping gjennom omdømme, synlig – og bevisstgjøring av mat – og drikkeprodukter i regionen.

GULDKORN

Smak på Østfold

Videre i samme kapitel og side under Innovasjon og kompetanse gjør vi oppmerksom på at landbruket er så mangt. Vi tilrår følgende endring i punkt 2 under Innovasjon og kompetanse, dette gjør vi:

- Vi bidrar til innovasjon, utvikling og rådgivning i landbruket **hvor mat- og tilleggsproduksjon inngår**

Tas mat – og tilleggsproduksjon med i punktet er også lokal mat og landbruksbasert reiseliv med i næringsstrategien. Betegnelsen tilleggsproduksjon er fellesbetegnelse for alt annet enn primærlandbruket. Dvs. lokal mat, kurs og konferansegårder, gårdsutsalg, opplevelser og overnatting på gården, vedsalg, lager i driftsbygninger, grøfting, måking av snø etc.

4.3. Vekstområder

I første punkt står det at det skal satset på landbruksbasert reiseliv som en del av attraksjonen i regionen. For å klare det MÅ grasrota som skal være tilbydere og tjenesteytere i det landbruksbaserte reiseliv være med som premissleverandører. Vi mener at premissleverandørene bør få et eget satsingspunkt under «Dette gjør vi» på side 22 og attraksjonsbygging for å vise at mat, - opplevelse og næringsproduksjon er tiltenkt en viktig rolle i Mosseregionens nye næringsplan:

*5. Kommunene tilbyr ekspertise/rådgiving som pådriver for å utvikle **lokalmat og grønt reiseliv**, eksisterende og ny bærekraftig opplevelsesnæring i LNF-områder/Vansjø-området der økt tilgjengelighet for allmennheten sikres balansert med miljømessige krav.*

Når det gjelder punkt 4 i attraksjonsbygging mener vi at istedenfor å begynne å etablere nytt nettverk innen reiseliv og lokalmat bør kommunenes medlemskap i Guldkorn, nettverk for lokal – mat og drikke med flere serveringssteder med lokal mat på menyen, prioriteres eller tas med i en tenkt klynge eller nettverk for å bygge attraksjonen i Mossedistriktet enda sterkere en nå:

4. Vi styrker samhandlingsgraden i bedriftene gjennom tilrettelegging for etablering av arenaer og nettverk.

Under vekstområde «industri» gjør vi oppmerksom på at Mosseregionen har mye næringsmiddelindustri som gir mange hundre eller tusen arbeidsplasser. Vi har store nasjonale bedrifter til små enkeltmannsforetak. Uansett er alle like viktige for å gi vekst i antall arbeidsplasser, produkter og eksport. Guldkorn allerede stimulerer og tilrettelegger for Mosseregionens medlemmer.

FNs bærekraftsmål skal være støttende og vise hva Mosseregionene er og vil utvikle. Vi i Guldkorn mener derfor at næringsplanen også skal ha med seg FNs bærekraft mål 2. Utrydde sult. Spesielt siste del av hovedmålet og 2.3 og 2.4. Vi mener at vet å styrke innsatsen på lokal mat gjennom hele verdikjeden vil vi øke selvforsyningsgraden. Vi vil få en bedre matberedskap og dermed økt verdiskaping og bærekraft:

FNs bærekraftsmål 2 – utrydde sult:

GULDKORN

Smak på Østfold

Siste del av hovedmålet:

For å få til dette må vi fordele ressursene og ta vare på maten vi produserer på en bedre måte enn i dag. Dette kan blant annet gjøres ved mer lokal matproduksjon, å produsere maten mer bærekraftig, samt å utnytte ressursene våre i jordbruk, skog og fiske på en bedre måte. Videre er det viktig at vi ikke kaster mat.

Delmål:

2.3 Innen 2030 doble produktiviteten og inntektene til småskala matprodusenter, særlig kvinner, urfolk, familiebruk, husdyrnomader og fiskere, blant annet gjennom sikker og lik tilgang til jord, andre produksjonsressurser og innsatsmidler, kunnskap, finansielle tjenester, markeder og muligheter for verdiøkning og for sysselsetting utenfor landbruket.

2.4 Innen 2030 sikre at det finnes bærekraftige systemer for matproduksjon, og innføre robuste metoder som gir økt produktivitet og produksjon, som bidrar til å opprettholde økosystemene, som styrker evnen til tilpasning til klimaendringer, ekstremvær, tørke, oversvømmelse og andre katastrofer, og som gradvis bedrer arealenes og jordas kvalitet

Avslutning:

Det vi ber næringsplanen ta opp i seg er viktigheten av å ikke glemme HELE verdikjeden innen mat- og næringsmiddelindustrien når det gjelder verdiskapingen i alle de tre kommunene. Satses det på matproduksjon med alle mulighetene innenfor primærproduksjon, lokalmat, industri, helse og reiseliv – ja da vil Mosseregion få både økt verdiskaping, flere bærekraftige bruk, vekstbedrifter med gode forutsetninger til å lykkes, økt omdømme som matregion som samsvarer med reformer og nye strategier på mat til eldre, Norge som verdens beste matnasjon og delaktig som en del av måltidsopplevelser i Norge som er i tråd med Norges nasjonale reiselivsstrategi.

Vennlig hilsen Guldkorn SA

Reidar Kaabbel
Styreleder

Ann Kristin Andreassen
Daglig leder

Til MNU

Høringsinnspill fra MIN på Strategisk Næringsplan Mossregionens kommuner.

Moss, 9.5.21

Politiske utvalg i kommunene har sendt Strategisk Næringsplan for Mossregionen 2021-2024 ut på høring blant annet til Moss Industri- og Næringsforening (MIN). Her er våre innspill.

Forord:

Det er viktig og veldig bra at kommunene har en dypt operasjonaliserende plan basert på den vedtatte samfunnsplanen. Systemene må henge sammen. Moss skal være «skapende», det vil også si at politikere og kommunens administrasjon ønsker vekst i antall arbeidsplasser, næringer og bedrifter. Det skal «skapes» noe i Mossregionen og her skal den Strategiske Næringsplanen vise vei. En veldig god innledning og en godt beskrevet hensikt med planen. MIN skal være en av de som skal passe på at dette etterlevs, da denne planen er viktig for lokalt næringsliv. Vi er spesielt positive til at dette er blitt en felles regional strategisk Næringsplan, hvor alle de beste ressursene i regionen prioriteres.

1. MIN stiller et par spørsmål omkring delmål – blant annet hvorfor man ikke er konkrete på ønske om vekst i etablering av nye arbeidsplasser. Det står så mange steder i planen at hensikten er økt antall arbeidsplasser, men det er ikke konkretisert i målene. Har man ikke konkrete tallfestede mål på vekst i antall arbeidsplasser, så må man i hvert fall ha et mål om økt næringsattraktivitet. Næringsattraktivitet oppgis å være høy hvis faktisk vekst er høyere enn forventet vekst. Altså må det «overleveres» på næringsutvikling i Moss også, ikke bare i Våler og Råde. Da må man sette seg noen mål og måle dette løpende. Et klart utgangspunkt for å ha mål, er at de er målbare. MIN ønsker å se av planen hvilke tallfestede mål som settes og hvordan disse skal måles. Det bør være klart for alle at uten flere arbeidsplasser i regionen, vil ikke regionen heller være «et bra sted å bo, være og leve». Vi savner ikke et netto tilvekst tall av arbeidsplasser. Det kan skje så mye lokale myndigheter ikke rår over, men at det skal være en brutto vekst av en hvis størrelse må man kunne tenke seg. Hvor stor på arbeidsplassvekst ønsker man? Dette vil fortelle hvor mye som det må satses på dette arbeidet, i penger og ressurser.
2. Samlet sett har regionen 4 store næringsområder iflg. planen. Vanem, Flyplassområdet, Våler Næringspark og Missingmyr. Dette mener vi ikke er nok, og på dette punkt må det tenkes enda mer langsiktig enn denne SNP. MIN skulle gjerne ha forstått hvor store disse arealene er og at det er konkret gjort en vurdering om dette faktisk er nok. F. eks. en sammenligning med hva andre regioner har, vurdering av konkret plassbehov for enkelte av fremtidens vekstbransjer osv. Arealmessig må det planlegges på lang sikt, ja de neste 20 årene minst. De arealene som er der i dag, kan raskt være anvendt, hva gjør regionen da? Hvor tenkes neste store industriområdet? Det legges markagrenser og beskyttelsessoner allerede idag, som vil begrense mulig industriområder i regionen. Sentrumsnær industri opplever «press for annen næring

og bolig» - hvilke alternativer har disse på lengre sikt? Hva kan disse virksomhetene se av alternativer på langsikt?

3. Næringsstrukturen i regionen er ugunstig fremheves det, og det kan vi være enig i. Men da bør det tenkes på hva fremtidens vekstbransjer sannsynligvis vil være, og ikke hvilke bransjer som var vekstbransjer. Vi legger ved en liste utarbeidet av Sintef for NHO omkring forventede vekstbransjer fremover. (vedlegg)
4. Identifisering av de konkrete fortrinn Mosseregionen har sett opp imot næringslivet, er viktige føringer når regionen skal tilby dette mot både eksisterende, slik at de blir, og ikke minst nye bedrifter slik at de vil komme hit. Planen definerer disse forhold og punkter godt, gjennom styrker, svakheter, muligheter og trusler. Dette må operasjonaliseres slik at det også tas langsiktige og strategiske grep som tar hensyn til alle disse faktorene – ikke bare kortsiktige grep. MIN savner tanker om dette i planen, ikke minst konkrete prioriteringer på mål, tiltak og tid.

Planens innhold er god og viser forståelse for de store næringslivstrendene og utfordringene, også her i regionen. Dette er noen viktige kapitler. MNU's totale virksomhet er godt posisjonert og tilrettelagt for å støtte kommunene på dette.

Til slutt - planen MÅ være like viktig for administrasjonen, for saksbehandlere og ikke minst for de folkevalgte politikerne som faktisk vedtar planen som sin egen og kommunens rettesnor ovenfor næringslivet. Planens innhold forplikter, det skal leveres iht. mål og intensjoner og klares det så blir Moss et godt sted å bo, være og leve. Vi ser frem til at Formannskap og kommunestyret tar planen på alvor og leverer.

For styret i Moss Industri- og Næringsforening

Peter Mollatt
Styreleder

MOSS INDUSTRI-
OG NÆRINGSFORENING

Vedlegg: Fremtidens vekstbransjer.

Fremtidens vekstbransjer:

Helse, demografi og velferd

- Ultralyd koblet til kunstig intelligens
- Bruk av helsedata som basis for næringsutvikling
- Vekst innenfor farmasøytisk industri i Norge

Matvaresikkerhet, bærekraftig jord- og skogbruk, fiskeri, havbruk og bioøkonomi

- Ny industri basert på nasjonale bioressurser, deriblant bruk av mikroorganismer og enzymer til foredling av biologiske råvarer som avfall fra skogbruk og restråstoff fra fiskeri og oppdrett
- Høsting av havets planter – tang og tare
- Høsting av organismer på lavere nivå i næringskjeder

Fornybar energi, sikker energiforsyning

- Skape en rolle for Norge i en global verdikjede for batterier
- Produsere hydrogen – for å ivareta klimaet og sikre norske energiressurser
- Bruke "eldrebølgen" på sokkelen til å skape nye næringer, knyttet til gjenplugging av oljebrønner og gjenbruk av plattformer
- Nye undervannsteknologier for feltutvikling og drift

Smart, grønn og integrert transport

- Gjøre autonom shipping til en industriell satsing
- Biologisk baserte drivstoff som grønne energibærere
- Nye forretningskonsept for varetransport i byer

Klima, miljø og sirkulære produksjonssystemer

- Utnytte CO₂ som kjemisk råstoff
- Utvikle ikke-fossile reduksjonsmaterialer (stoff som brukes til å frigjøre metaller fra oksygenet de er lenket til i naturen)
- Gjenvinning av fosfor i sirkulærøkonomien
- Bruk av 3D-printing til å intensivere kjemiske prosesser
- Øke produksjon og gjenvinning/resirkulering av metaller som trengs til elektrifisering av transport og industri
- Avfallsfri gruveindustri – ny bruk av overskuddsmasser fra norsk bergverksindustri

Infrastruktur og samfunnsikkerhet

- Klimapositive løsninger og verdikjeder – det vil si uttak av CO₂ fra naturens kretsloop for påfølgende lagring
- Digital omvandling av vannforsyningen
- Bruk av overvann som ressurs, blant annet til utvikling av blågrønne byer
- Ombruk av byggematerialer
- Eksport av klimarobust norsk byggeskikk

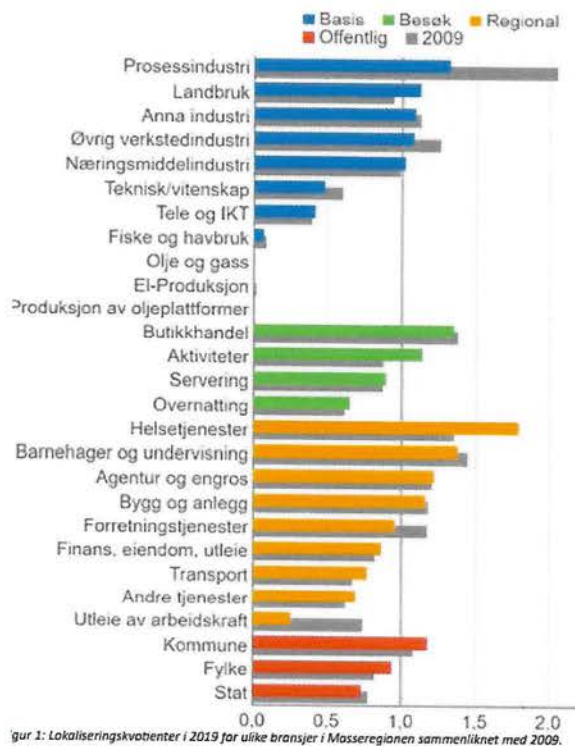
Høringsinnspill til Mosseregionens strategiske næringsutviklingsplan

Etter å ha lest gjennom forslaget til strategisk næringsplan, synes vi det er merkelig og ganske alvorlig at ikke landbruk og næringsmiddelindustrien i Mosseregionen er nevnt verken som en mulighet eller et satsingsområde.

Landbruk står tilfeldig i planen et par ganger sammen med andre eksempler.

Når vi ser på lokalisingskvotienter i 2019 på side 12 og i kapittel 3 Strategier, muligheter og utfordringer for ulike bransjer i Mosseregionen, legger vi merke til at landbruk sammen med helsetjenester er de to næringene som har økt siden forrige rapport fra 2009. Forskjellen mellom helsesektoren og landbruk er at landbruk består av selvstendige næringsdrivende, mens helsetjenester i stor grad er statlige.

Vi legger merke til at også næringsmiddelindustrien har økt i samme periode. I tabellen på side 12 ser vi at både landbruk og næringsmiddelindustrien blir den største næringen i regionen på over 2,0 når vi slår de sammen. Det vil si at mat- og næringsmiddelproduksjon er den desidert største næringen i Mosseregionen.

Kilde: Strategisk næringsplan, side 12.

Tallene fra 2019 hos Statsforvalteren over produksjonstilskudd til jordproduksjon til bøndene i Mosseregionen er fordelt mellom kommunene slikt:

Kommuner	Produksjonstilskudd og forhåndsverdier
Moss	165 mill
Råde	97 mill
Våler	76 mill
Mosseregionen	339 mill

Kilde: [Kart, fakta og statistikk | Statsforvalteren i Oslo og Viken](#)

Jordbruksarealene i vår region driftes av:

I Moss blir 63,9 prosent av jordbruksareal i drift brukt til jordbruksforetak *(korn, grønnsaker, grovfôr, potet, frukt og bær). Det er 81 jordbruksforetak i Moss som bruker arealene.

I Moss er det 14 jordbruksforetak som har husdyr **(sau, slaktegris, melkekyr, avlingspurker og geit*.

I Råde er det 87 prosent av jordbruksarealet som har husdyr**. Det er 102 jordbruksforetak i Råde som bruker arealene*.

I Råde er det 25 jordbruksforetak som har husdyr** pluss ammekyr.

I Våler blir 82,2 prosent av jordbruksarealet i drift brukt til korn. Det er 91 jordbruksforetak i Våler som bruker arealene*.

I Våler er det 23 jordbruksforetak som har husdyr**.

Legger vi sammen, er det **336 matprodusenter** som leverer råvarer til næringsmiddelindustrien i regionen eller andre mottak. I tillegg kommer arbeidsplassene og skatteinntektene kommunen tilegner seg fra hele verdikjeden. Se oversikt i vedlegg 1 – oversikt over næringsaktører i Mossregionen. Kilde: [Arealbarometer - Hjem \(nibio.no\)](http://Arealbarometer-Hjem(nibio.no))

Tar vi med de lokale matprodusenter og det landbruksbaserte reiseliv, kan vi legge til:

Landbruksbasert reiseliv: 18 gårder som driver landbruksbasert tilleggsnæringer på reiseliv

Lokale matprodusenter: 24 bønder som driver tilleggsnæringen «lokal mat» i ulike variasjoner og størrelser. Listen er ikke uttømmende da tilleggsnæringer innenfor konseptet landbruksbasert reiseliv og lokalmat og drikke er i ekspansjon.

I tillegg har vi ikke berørt gartnerier innen blomsterproduksjon i distriktet vårt. En rask oversikt viser at vi har syv gartnerier, bl.a. Andersen i Råde som er et av Norges mest moderne gartnerier. Men vi har også gartnerier hvor grunnpilaren er dyrking av planter som settes på jordet for å få rotgrønnsaker, kål, frilandsagurker osv. Eksempelvis Guren i Rygge. Uten planter, ikke grønnsaker.

Hvor mange ARBEIDSPLASSE landbruks – og næringsproduksjonen med alle støttebedrifter er ansvarlig for i Mossregionen, skulle være spennende å finne ut, for de er MANGE!

Landbruksbasert næring er den største næringen i hele Norge – OG MOSSEDISTRIKTET!

Vi mener landbruket i vårt distrikt er såpass viktig og bør være en del av de nasjonale, regionale og lokale føringene for å øke selvforsyningsgrad og matberedskap i Norge. Vi kommer derfor med disse endrings - og tilleggsforslag til Mossregionens strategiske næringsplan. Alt rødt er tilleggsforslag, mens det grønne er endringer.

VÅRE ENDRINGS- OG TILLEGGSFORSLAG ER SOM FØLGER:

Sammendrag side 2:

Lokalt er det mange ulike drivere som regionen selv i ulik grad kan påvirke; utdanning/ kompetanseheving, infrastruktur og fremkommelighet, kommunalt tjenestetilbud/service, tilgang på næringstomter og lokaler, innovasjon og endringskultur, sentrums- og distriktsutvikling, samt arealdisponering, bransjenettverk, næringsklynger m.v.

Det er trukket frem **fire** fokusområder som er viktige forutsetninger for å lykkes med målene:

Tilleggsforslag, det fjerde fokusområdet:

- **Næringsutvikling og innovasjon i landbruket og næringsmiddelindustrien**

Samtidig mener vi at Mosseregionen har **komparative fortrinn/spesielle forutsetninger** i HELE landbruket, ikke bare landbruksbasert reiseliv. Landbruksbasert reiseliv er bare en liten del av hele landbruket og mulighetene landbruket kan gi Mosseregionen av innovasjon, verdiskaping og arbeidsplasser. Landbruket består av mye mer enn landbruksbasert reiseliv. Vi vil derfor ha med et eget punkt som følger:

- **Tilrettelegge for et godt landbruk og alle tilleggsnæringer for å øke matproduksjonen i regionen basert på lokale ressurser, og stimulere til lengre verdikjeder i landbruket som skaper bærekraft, verdiskaping og flere arbeidsplasser i hele Mossedistriktet.**

2.1 Bærekraftig utvikling

I første avsnitt på side 6 står det:

Vi har et sunt og lokalt landbruk med helsebringende matproduksjon og minimalt med matsvinn.

Hva menes med denne setningen? Sunt betyr? Helsebringende matproduksjon betyr?

Helsebringende, betyr det at det som produseres, er av god kvalitet uten sykdommer og bakterier, eller at maten gir oss bedre helse??

Minimalt med matsvinn – på jordet, i eldreheim, hos den enkelte husstand eller i dagligvaren?

Hele setningen tas bort.

Endringsforslag:

Mosseregionen har et innovativt landbruk basert på ulike produksjoner i regionen, i nært samarbeid med næringsmiddelindustrien. Landbruket skaper rom for at tilleggsnæringer innen lokal mat, Inn på tunet og landbruksbasert reiseliv ser nytten av å utnytte gårdens ressurs.

Mosseregionen skal jobbe sammen for å minimalisere matsvinn i våre alders- og sykehjem, omsorgsboliger og hos hjemmeboende ved å utvikle gode avtaler med landbruket for å utnytte og bidra til vekst og næringsutvikling gjennom rest- og overproduksjon.

Mosseregionen skal stimulere til lengre verdikjeder i landbruket ved å støtte opp under lokal matproduksjon. Kommunene i Mosseregionen skal gå foran som gode eksempler når det gjelder å være en innovativ innkjøper av lokale produkter og tjenester i landbruket fra egen region.

2.2 Mosseregionen i verden

Samfunnssikkerhet og beredskap, side 8, hvor det står:

Spørsmål om forsyningssikkerhet, matsikkerhet og generell samfunnssikkerhet og beredskap

Endringsforslag:

Spørsmål om matberedskap og -sikkerhet, samt generell samfunnsikkerhet og annen nødvendig beredskap ifm. pandemi, brann eller terror mm.

Siste avsnitt innovasjon, digitalisering og endringskultur, side 8 står det:

Dette er utfordringer som også kommunene står overfor i tiden som kommer. For kommunene vil det bli spesielt viktig å sette digitalisering, innovasjon og endringskultur på agendaen for å imøtekomme næringslivet og arbeide med ulike utfordringer knyttet til dette.

Hva betyr dette?

Endringsforslag

Kommunene i Mosseregionen har et særskilt ansvar for å jobbe for at alt næringsliv og alle innbyggere får tilgang til nett uansett hvor de bor i Mosseregionen for å sette digitalisering, innovasjon og næringsliv på agendaen, uansett ulike digitale utfordringer.

2.3 NÆRINGSAREALER OG INFRASTRUKTUR, side 10

Vi synes det er merkelig at jordvern ikke nevnes med ett ord i næringsplanen. Matjord gir ikke bare mat, men landbruket er også store bidragsytere til å nå FNs klima- og bærekraftsmål. Matjord gir sysselsetting og arbeidsplasser i landbruket og næringsmiddelindustrien, et unikt grunnlag for overnatting og opplevelsesbasert reiseliv, derav også turisme.

Mosseregionen har Norges beste matjord til grønnsaker. Det er kun 3% av Norges areal som er dyrkbart. Av de 3 % er det kun 1 % av dyrkbar jord som det kan dyrkes grønnsaker på. Jeløy og Rygge har Norges beste grønnsaksjord. Derfor er det, for å følge nasjonale føringer for matproduksjon og jordbruk, ønskelig med følgende tilleggsforslag i næringsplanen. Kilde: [Nibio](#)

Tilleggsforslag:

Vår region har en betydelig andel av dyrket areal i Norge som egner seg til bær og grønnsaker. Vi vil ha en nullvisjon om nedbygging av dyrket mark i vår region. Det bør ikke gis dispensasjon til nedbygging av matjord til boligformål, næringsformål eller andre formål med mindre nedbygging er strengt nødvendig av hensyn til særdeles presserende nasjonale samfunnsbehov.

Bakgrunnen er at statistikk fra Statsforvalteren mellom 2006 – 2019 viser at vi stadig omdisponerer dyrket mark. Nye tall kommer ila 2022 og vi vet det er omdisponert matjord de to siste årene også. Vi er redde for at tallene bekrefter at vi ikke tar vare på vår dyrket mark. Vi får en negativ statistikk. Omdisponert dyrket mark i dekar er i Mosseregionen mellom 2006 – 2019 viser:

Omdisponering	Rygge	Moss	Råde	Våler	Totalt i Mosseregion
Bygg – og byggeområder	434	240	115	42	831
Samferdsel	74	0	26	29	129
Ikke fordelt	4	0	0	0	4
Totalt	512	240	141	71	964

Kilde: Statsforvalteren [Kart, fakta og statistikk | Statsforvalteren i Oslo og Viken](#)

I tillegg vet vi at det er tatt mange dekar av jordene på Carlberg Gård, samtidig som det skal gå med 53,7 dekar ifølge Bane Nor når hensettingsplassen for tog på Gon kommer. Bare Gon tilsvarer nesten åtte fotballbaner.

Totalt tilsvarer dette, uten Carlberg, en omdisponering av dyrket mark i Mossedistriktet tilsvarende 143 fotballbaner!!!!??

3. STATUS, MULIGHETER OG UTFORDRINGER

Når vi ser på figuren over næringsstruktur på side 12 og figur 1, forstår vi at landbruket og næringsmiddelindustrien har stor betydning og verdi for regionen vår.

Hvis vi legger landbruk og næringsmiddelindustri sammen, da begge områder har stor betydning for hverandre og hører sammen, er landbruk og næringsmiddelindustrien den aller største næringen i Mosseregionen. I næringsplanen nevnes ikke landbruket eller næringsmiddelindustrien som egen næring, kun blant mange andre næringer. Vi mener landbruks- og næringsmiddelnæringen har så stor betydning for samfunn, arbeidsplasser, verdiskaping, beredskap, næringsutvikling og for alle tilleggsnæringer kommunene i Mosseregionen kan utvikle og benytte seg av, at **den må få et eget fokusområde når ny næringsplan skal lages.**

Moss kommune med Rygge er den største landbrukskommunen. Samtidig vet vi at Våler og Råde har mye primærlandbruk, men også mange som driver med tilleggsnæringer. Se vedlegg og ark om landbruksnæringer.

Vi mener landbruket kan gi kommunene et fortrinn på mange måter. Den viktigste er et styrket samhold mellom kommunen og bøndene som driver matproduksjon. Landbruket og næringsmiddelindustrien trenger å bli verdsatt og ønsket fra kommunen for å ivareta arbeidsplasser til flere enn bonden selv. Hvis kommunen legger til rette for de muligheter som ligger der, og utvikler disse sammen med landbruket på tvers av stort sett alle områder kommunen har i sine arbeidsoppgaver og portefølje, skaper vi bærekraft. Vi refererer til vedlegget i arkanen planer, strategier og plattformer.

Vi ber kommunen skaffe seg alle planer, strategier og plattformer listet opp som er igangsatt gjennom landbruket. Her er det mye å hente!

Bonden skaper arbeidsplasser i form av drift, sesongarbeid eller en tilleggsnæring. Tilleggsnæringen kan motvirke f.eks. matsvinn ved å se på muligheten til å lage egen merkevare av varer bonden ikke får solgt (Dyre gård) eller eget varemerke (Den sorte havre) eller utnyttelse av restproduksjon og utnytte hverandres råvarer (Dyre gård/økologisk gulrotpakkeri på Vold gård/Vestre Bjølsund - rødbeter/Gammelsrød – kumøkk=gjødsel). Eller gårdsutsalg, REKO-ringer, Bondens Marked +++

I tillegg har landbruket mange muligheter innen helse, skole, demens, IA – trening, landbruksbasert reiseliv +++. Hvis kommunen tilrettelegger og heier frem landbruketstjenestene på lik linje som de offentlige tjenester eller de foreslåtte fokusområdene, vil Mosseregionen i seg selv få flere sysselsatte ungdommer, arbeidstrening, opplevelser, mm.

Mosseregionen har mye næringsmiddelindustri. Hvordan ivaretar vi denne? Er det laget noen planer for å passe på at fabrikkene forblir i regionen? Er det planer om å få nye fabrikker eller å få flere til å satse på egen produksjon eller restproduksjon for å skape flere produkter, tjenester eller redusere matsvinn? Ser vi på næringsplanene, tror vi faktisk at næringsmiddelindustrien ikke blir ivaretatt av

verken kommunene eller i nåværende forslag til strategisk næringsplan. Høsten 2020 flyttet [Gourmetcompagniet](#) – Litt bedre fra Råde til Sandefjord. Kunne tilrettelegging og samarbeid vært nøkkelen til at fabrikken ble i vårt distrikt? Godt vi fikk Orkla til ikke å flytte Idun fra Rygge til Sverige.

Den beste måten å heie frem landbruket på er å se på kommunenes egne muligheter til å gå foran som gode forbilder på offentlige anskaffelser og innkjøp av tjenester. En viktig oppgave for Mosseregionen er å anerkjenne landbruket og landbrukets muligheter til verdiskaping. I tillegg vil Mosseregionen få økt omdømme av landbrukets faktiske viktighet og muligheter, og en økt status blant kommunens egne folk og i befolkningen generelt til å bruke og kjøpe produkter og tjenester.

Vi vil anbefale til å tilføye et eget avsnitt som tar opp i seg landbrukets viktige rolle som distriktets matprodusenter, matberedskap, nyttige arbeidsplasser i primærlandbruket, men også i økende grad tilleggsnæringene. Næringsmiddelindustrien er i stor grad plattformene og driverne for mye av matproduksjonen i kommunene. Vi må verne om og sikre videre kapasitet og at fabrikkene ikke flagger ut av Mosseregionen, men heller tilrettelegge for at de blir større og at vi får flere matprodusenter og næringsmiddelbedrifter til å etablere seg i vår region. Forankringen i næringsmiddelproduksjon bør også gjelde sjø- og kystnæringene.

Hva med å tilrettelegge satsing på mer grønnsaksproduksjon på jorder eller i veksthus? Mer bær i tunnel, flere frukthager til konsum og restproduksjon til nye lokale produkter? Er det noe som mangler av norske produkter til næringsmiddelindustrien som vårt distrikt bør satse på?

Tilrettelegging, tilrettelegging, tilrettelegging og vilje til samarbeid er stikkord landbruksavdelinger og kommunen bør jobbe mer for sammen med næringen.

Tilleggsforslag:

Vi anbefaler kommunen å gå inn i Norges nye nasjonale matstrategi – Matnasjonen Norge 2030. Se spesielt på sidene 12, boks 2.3. og side 14 - 20 og lage noe tilsvarende. Kilde: regjeringen Norges nye matstrategi feb. 2021 [Matnasjonen Norge \(regjeringen.no\)](#)

Figur 2.1
Kjennetegn ved Matnasjonen Norge i 2030

Innsatsområde	Status 2020	Hva kjennetegner Matnasjonen Norge i 2030?
<p>Produksjon av og tilbud om, bærekraftig, trygg og sunn mat av høy kvalitet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lav medisinbruk, restriktivt bruk av plantevernmidler, god dyrevelferd og en transparent verdikjede gir grunnlag for produksjon av trygg og sunn mat av god kvalitet. • Potensial for bedre samarbeid på tvers mellom offentlige aktører og mellom offentlig og privat sektor. • Ernæringsstatus blant norske innbyggere er god, men det er store sosiale forskjeller i både kosthold og kostholdsrelaterte sykdommer. Det er for lett å velge usunt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tilliten til norsk matproduksjon og helsemyndighetenes kostråd er sterk og økende. • Bærekraft er et tydelig konkurransefortrinn for norsk matproduksjon. • Det samarbeides godt om matpolitikken og nærings- og helsepolitikken. • Ernæringsstatusen er god. Sosial ulikhet i kosthold og kostholdsrelaterte sykdommer er redusert. Det er enkelt å velge sunt. • Forbruker har god informasjon om og tilgang til et variert utvalg av bærekraftige og sunne produkter av god kvalitet tilpasset ulike smakspreferanser og behov.
<p>Skape grunnlag for vekst og verdiskaping i hele landet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verdikjeden for mat består av et mangfold av store og små bedrifter som samlet sett har stor betydning for sysselsetting og verdiskaping i hele landet. • Verdiskapingspotensialet kan styrkes ved å utnytte blå og grønn matsektors komparative fortrinn bedre. • Det er potensial for økt verdiskaping og sysselsetting ved å styrke koblingene på mat- og reiselivsområdet nasjonalt og regionalt. • Det er potensial for økt verdiskaping knyttet til utvikling av leverandører av teknologi og tjenester for verdikjeden for mat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matsektoren er omstillingsdyktig og skaper nye arbeidsplasser og produkter av høy kvalitet. • Næringspolitikken på mat- og reiselivsområdet er godt koordinert på alle forvaltningsnivå. • Norge har veletablerte mat- og reiselivsregioner, med høy attraksjonsverdi, som bidrar til flere helårsarbeidsplasser. • Norge har ledende leverandørnæringer som leverer teknologi og tjenester for mer bærekraftig matproduksjon. • Det er et godt og etablert samarbeid mellom privat og offentlig sektor som fremmer utvikling og skaper marked for norsk mat og drikke.

Innsatsområde	Status 2020	Hva kjennetegner Matnasjonen Norge i 2030?
Innovasjon og mangfold 	<ul style="list-style-type: none"> Sektoren preges av stort mangfold og innovasjon vektlegges. Sektoren har tilgang til kunnskap og teknologi, men det er potensial for sterkere utnyttning av råvarer til nye produkter og konsepter og anvendelse av nye produksjonsmetoder. Sektorovergrepene samarbeid må forsterkes, samt samarbeid i hele verdikjeder. 	<ul style="list-style-type: none"> Matsektoren er innovativ og har god evne til omstilling. Stort mangfold innen mat og drikke skaper valgmuligheter for forbrukerne. Råstoffer utnyttes til nye og sunne produkter og matkonsepter som svarer på samfunnsmessige behov og forbrukerpreferanser. Det arbeides godt tverrsektorielt, det er etablert klynger med internasjonale foreninger på matområdet og virke-middelapparatet er innrettet for å understøtte dette.
Kompetanse, rekruttering og omdømmebygging 	<ul style="list-style-type: none"> Det er stor variasjon i befolkningens kunnskap om råvarer og praktisk matlaging. Rekrutteringen til mat- og måltidsbransjen er sviktende, samtidig som et generasjonsskifte er på gang både i industrien, i det offentlige og i lokalmatnæringa. Interessen for, og omdømmet til, norsk mat er godt. Det er potensial for å styrke både kunnskap og rekruttering, og her vil både den daglige innsatsen i verdikjeden og sentrale omdømmeaktiviteter ha betydning. 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnskap og kompetanse om sammenhengen mellom kosthold og helse er høy. Befolkningen har god kunnskap om og stor interesse for råvarer og produkter, og gode praktiske ferdigheter i matlaging. Det er godt samarbeid mellom matbransjen og myndighetene, og rekrutteringen til matfagene er god, noe som også har betydning for vekst og verdiskaping mer generelt. Matnasjonen Norge er et etablert begrep og norsk matsektor har et godt omdømme. Eksportallene for flere produkter er økende og dette benyttes aktivt i den videre utviklingen av Norge som matnasjon. Norge er kjent som et reisemål med unike mat- og måltidsopplevelser. Koordineringen av arbeidet med å profilere norsk mat og reiseliv internasjonalt er god.

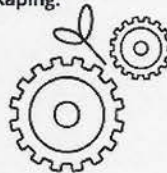
3.2 Skape grunnlag for vekst og verdiskaping i hele landet

Målet med næringspolitikken er å bidra til å skape så store verdier som mulig innenfor bærekraftige rammer. Samtidig må vi produsere mat med utgangspunkt i markedsmuligheter og forbrukernes preferanser. Det krever at vi vektlegger

kvalitet både i volumproduksjon og småskalaproduksjon av særegne produkter. Det må videre legges til rette for å utvikle helhetlige konsepter, der mat og matkultur inngår som en integrert del av produktet eller tjenesten. Det kan gjøres ved å styrke norske mat- og reiselivsregioner gjennom en målrettet identitets- og merkevarebygging.

PRIORITERTE TILTAK

- Føre en aktiv næringspolitikk på landbruks- og sjømatområdet.
- Koble næringspolitikken på matområdet tettere opp mot øvrig næringspolitikk, for å øke potensialet for verdiskaping, blant annet innenfor reiseliv.
- Videreutvikle en sterk leverandørnæring av teknologi og tjenester.
- Videreføre arbeidet med å bygge sterke mat- og reiselivsregioner, for å legge til rette for flere helårsarbeidsplasser og økt verdiskaping.
- Stimulere til mer aktiv bruk av merkeordningene på matområdet, for å gi produktene en merverdi og bidra til byggingen av sterke mat- og reiselivsregioner.

3.2 STYRKER, SVAKHETER, MULIGHETER OG TRUSLER

I SWOT-analysen under styrker på side 16, står det at Mosseregionen har verdensledende industribedrifter, bredde blant underleverandører og en innovativ landbruksnæring.

Det vi vet, er at landbruksnæringen også har svakheter, muligheter og trusler. Når landbruksnæringen omtales som innovativ i SWOT-analysen, bør også resten av SWOT-analysen følge opp med landbruket ved å anvende hele SWOT-analysen på landbruksområdet.

Tilleggsforslag:

Under svakheter	lite utnyttet landbruks- og næringsmiddelindustri
Under muligheter	landbrukets primærproduksjon, tilleggsnæringer og næringsmiddelindustri kan gi flere arbeidsplasser, et større matmangfold og motvirke matsvinn. Ved å bruke lokalmat forebygges også klima og miljø.
Under trusler	landbruk og næringsmiddelindustrien er sårbar for nedleggelse av gårdsbruk eller næringsmiddelindustri. De er også truet hvis råvaretilgangen ikke er optimal eller kommunen ikke benytter seg av landbrukets utviklingsmuligheter.

Landbruksbasert reiseliv har er en mulighet dersom bønder som driver gårdene, får drive primærnæring, lage eget varemerke eller bruke varer som ikke tas imot av forhandlere/grossister. Det er svært sjelden at bøndene ikke driver primær produksjon som hovedinntekt. For at landbruksbasert reiseliv skal satses på, må også primærlandbruket få sitt fokus.

Endringsforslag til første boble opplevelsesnæring og landbruksbasert reiseliv, side 17:

Opplevelsesnæringer og primærlandbruket med tilleggsnæringer

Når det står «med tilleggsnæringer», er det fordi det landbruksbaserte reiselivet er en del av tilleggsnæringene. Når vi bruker tilleggsnæringer, beskrives ALLE tilleggsnæringer i landbruket som en fellesbenevnelse. Tilleggsnæringer kan være kurs og konferansegårder, gårder med utleie og selskapslokaler, gallerier, cafeer, dyr, åpen gård, gårdsbutikk – eller utsalg, gårdsbarnehager, tilrettelagt skole eller andelshagebruk, høner mm. Ved, snømåking, graving osv. er også en del av tilleggsnæringene.

4. MÅL, FOKUSOMRÅDER OG VEKSTOMRÅDER

I første avsnitt på side 18 står det følgende:

«Utgangspunktet for denne planen er at en ser på Mosseregionen som en helhet på tvers av kommunegrensene. Denne planen prioriterer utvikling av en næringsaktiv region med fokus på kommunenes rolle. Kommunens næringsutviklingsarbeid innebærer å legge til rette for utvikling av eksisterende næringsliv og etablering av nye virksomheter med tanke på vekst i sysselsetting og verdiskaping».

Vi refererer igjen til nasjonale, regionale og lokale planer, strategier og plattformer som er førende for kommunenes rolle i Mosseregionen. Når kommunens næringsutviklingsarbeid innebærer å legge til rette for utvikling av **eksisterende næringsliv og etablering av nye virksomheter med tanke på vekst i sysselsetting og verdiskaping**, blir vi urolige på landbruks- og næringsmiddelindustriens vegne. Landbruks- og næringsmiddelindustrien er som tidligere nevnt, faktisk den største næringen i

Råde, Våler og Moss kommune. Landbruk med tilleggsnæringer og næringsmiddelindustrien **MÅ** derfor inn i næringsplanen, slik vi ser det.

På side 19 og nest siste avsnitt har dere ført i pennen:

«For å styrke regionens næringsgrunnlag er det viktig at eksisterende nettverk og næringsklyngen videreutvikles, og at det stimuleres til nye nettverks- og/eller klynge-satsinger der vi har spesielle forutsetninger og til utvikling innen nye næringer».

Planen viser at det ønskes å styrke og videreutvikle eksisterende nettverk og næringsklynger. Vi gjør oppmerksom på at Visit Østfold utfører og viser reiseliv, landbruksbasert reiseliv og nå lokalmat godt i ny drakt.

Kommunene Råde, Våler og Moss er medlem av matnettverket Guldkorn – smak på Østfold, noe som forplikter. Visit Østfold og matnettverket Guldkorn samarbeider allerede om å gjøre lokalmaten mer synlig i reiselivet. Mossregionen bør også bidra til å få flere i reise- og opplevelsesnæringen med i arbeidet. Kommunen bør også delta aktivt på samlinger, utviklingsaktiviteter, være talerør i bondeorganisasjoner, blant bønder og alle landbruks – og næringsmiddelbedrifter.

4.2 Fokusområder

Kommunen henviser til FNs bærekraftsmål, altså hovedmålene 4, 9, 11 og 17. Under hvert hovedmål/ikon er det mange delmål. Er det slik at næringsplanen skal jobbe med alle delmålene eller kun hovedmålet? Vi mener planen bør spesifisere hvilke av FNs hoved- og delmål som det skal arbeides med i næringsplanen i Mossregionen.

Endringsforslag forslag, side 20:

FNs bærekraftsmål 11 – bærekraftige byer og samfunn, står det – vi vil endre til:

Levende og attraktive sentra **og tettsteder**

Alt kan ikke gå til sentrum? Mossedistriktet har også mange tettsteder. Våler har for eksempel kun tettsteder? Folkestad, Sperrebotn og Svinndal? I Råde er det Karlshus som er sentrum, men Saltnes et tettsted? For Moss er det Moss som er sentrum selv om Varnaveien vokser, men er definert som et tettsted? Halmstad og Larkollen er tettsteder etter definisjonen i næringsplanen. Da bør også tettstedene være med i overskriften av FNs bærekraftsmål 11 – bærekraftige byer og samfunn.

Tilleggsforslag:

FNs bærekraftsmål 2 – utrydde sult med særskilt trykk på hovedmålet og delmål 2.3 og 2.4 bør med dersom landbruk og mat skal inn i næringsplanen:

Hovedmål: Målet handler om at ingen skal sulte, og at alle mennesker skal ha tilgang på næringsrik og bærekraftig mat hele året.

Det å få i seg nok mat til å leve et godt liv er en menneskerettighet. Likevel sliter verden med at det er mange mennesker som sulter. Etter tiår med nedgang, stiger nå tallene for antall mennesker som sulter.

Det positive er at verden inneholder mer enn nok mat til at alle skal kunne spise seg mette. For å få til dette må vi fordele ressursene og ta vare på maten vi produserer på en bedre måte enn i dag. Dette kan blant annet gjøres ved mer lokal matproduksjon, å produsere maten mer bærekraftig, samt å utnytte ressursene våre i jordbruk, skog og fiske på en bedre måte. Videre er det viktig at vi ikke kaster mat.

Delmål:

2.3 Innen 2030 doble produktiviteten og inntektene til småskala matprodusenter, særlig kvinner, urfolk, familiebruk, husdyrnomader og fiskere, blant annet gjennom sikker og lik tilgang til jord, andre produksjonsressurser og innsatsmidler, kunnskap, finansielle tjenester, markeder og muligheter for verdiøkning og for sysselsetting utenfor landbruket

2.4 Innen 2030 sikre at det finnes bærekraftige systemer for matproduksjon, og innføre robuste metoder som gir økt produktivitet og produksjon, som bidrar til å opprettholde økosystemene, som styrker evnen til tilpasning til klimaendringer, ekstremvær, tørke, oversvømmelse og andre katastrofer, og som gradvis bedrer arealenes og jordas kvalitet

BEGRUNNELSE: Utdrag fra forordet i Norges nye nasjonale matstrategi – Matnasjonen Norge beskriver hvorfor.

Regjeringen har de siste årene jobbet for å utvikle et politisk rammeverk for Norge som matnasjon frem mot 2030, under betegnelsen Matnasjonen Norge. Arbeidet er basert på bærekraftsmålene og en aktiv nærings- og folkehelsepolitikk. Målet er å peke ut en felles retning for aktører tilknyttet Matnasjonen Norge, for å styrke samarbeid nasjonalt, regionalt og lokalt på tvers av sektorer, bransjer og ulike politikkområder. Dette vil være avgjørende for å møte morgendagens utfordringer på matområdet.

Mens store deler av reiselivsnæringen opplever akutt etterspørselssvikt, har deler av matbransjen opplevd økt etterspørsel. Pandemien har satt matsystemene på prøve. Utfordringene har blitt håndtert fortløpende, men minner oss om hvor viktig matvareberedskap og forsyningsikkerhet er. Pandemien har også bidratt til økt oppmerksomhet om norsk matproduksjon og en god folkehelse. Dette viser hvorfor det er viktig at norsk matproduksjon og verdikjeden for mat fremstår som transparent og med høy oppmerksomhet på både sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. Ut av kriser oppstår det også behov for å utvikle nye produkter, tjenester og samarbeidsformer som på sikt kan bidra til styrket verdiskaping. Vi håper at strategien kan inspirere og bidra til byggingen av Matnasjonen Norge.

Regjeringen har samlet seg om en felles visjon for Matnasjonen Norge:

«I 2030 er mat en kilde til matglede, stolthet, god helse og fellesskap i hele befolkningen, og er et synlig element i turistlandet Norge. Norge er internasjonalt kjent for en spennende matkultur, sin store sjømateksport og mat- og drikkeopplevelser med norske råvarer i verdensklasse.»

[Matnasjonen Norge 2030](#) som ble lansert i februar 2021 bør få betydning for Mossregionens nye strategiske næringsplan. Bør ikke Mossregionen også være med på å gjøre Norge til en matnasjon med stor betydning nasjonalt, regionalt og lokalt når matproduksjon i sin helhet er så stor som den er i vår region?

4.3 VEKSTOMRÅDER

For å bygge opp under Mossregionens landbruksnæring sett med alle de plattformer, strategier eller planer på landbruks- og matproduksjon som finnes, mener vi at landbruk- og matproduksjon bør få et eget felt under vekstområder. At det produseres mat i Mossregionen, slik at vi blir mette og samtidig tar vare på landbruket, er noe av det viktigste vi kan gjøre. Uten mat – intet liv!

Vi vil si det så sterk at uten mat – ingen eksistens for verken opplevelsesnæringen, landbruksbasert reiseliv, logistikk, industriutvikling eller utvikling i det hele tatt – vi dør. Det å bli selvforsynte og få økt selvforsyningsgraden, som i dag kun er på 40 %, har pandemien gitt oss et varsku når sentrale land nektet å eksportere enkelte råvarer. Vi siterer rådgiver for Senterpartiet:

«Hadde all import av mat stanset, hadde vi hatt en matberedskap til det norske folk som tilsvarte en rute melkesjokolade til hver!?»

Tilleggsforslag:

Vekstområder	Slik vil vi ha det	Dette gjør vi
Landbruk og næringsmiddelindustri	Mossregionen skal gå i front blant kommunene og bli best i Viken på å samarbeide på tvers av alle fagområder landbruket kan utnyttes til. Dette for å bli en naturlig del av næringsutviklingen for å skape flere arbeidsplasser i landbruks- og næringsmiddelindustrien.	<ul style="list-style-type: none"> - Mossregionens landbrukspolitikk skal bidra til matproduksjon, bosetting, sysselsetting og verdiskaping i hele regionen. På tvers og gjennom hele verdikjeden skal vi bidra til at matprodusenter, øvrig næringsliv og kommunene jobber tettere sammen for å utvikle en mer bærekraftig forvaltning av landbruks- og næringsmiddelindustrien. - Kunnskap må ligge til grunn for forvaltningen, herunder vurderinger fra kompetansemiljøer innenfor blant annet matproduksjon, reiseliv, miljø, konsum, ernæring og helse. - For å oppnå størst mulig synergieffekt av alle områder landbruket og næringsmiddelindustrien kan gi. Mossregionen, skal det opprettes en tverrfaglig arbeidsgruppe/koordinator for å lage sømløst samarbeid og gjøre utviklingen mulig for alle kommunene i Mossregionen. - Gjennom bærekraftig produksjon skal landbruket minimere forurensning til jord og vann, ivareta kulturlandskapet, redusere utslipp av klimagasser, øke opptak av karbon og tilpasse produksjonen til et klima i endring og i tråd med forbrukernes etterspørsel.

Yngvar Trandem

Fra: Gry Mossikhuset <grymossi@online.no>
Sendt: søndag 9. mai 2021 21.52
Til: Yngvar Trandem
Emne: Råde Senterparti og Mosseregionen strategiske næringsutviklingsplan.

Hei,
Råde Sp sender med dette støtte til høringsinnspillet som Moss-Rygge Senterparti v/Ann Kristin Andreassen har sendt inn ift til Mosseregionen strategiske næringsutviklingsplan.

Lykke til med ferdigstilling av planen.

Vennlig hilsen
Råde Senterparti
v/Gry Mossikhuset
Gruppeleder